Redactiunea, Administratiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ.
Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciuri:
Braşovu, piaţa mare, Tĕrgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat: în Frankfurt: G. L. Daube: în Hamburg: A. Steiner.
Preţulu inserţiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seria 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 46)

„Gazeta“ ese în fiă-care di
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anu 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brasovŭ
a administraţiune, piaţa mare, Têrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unu anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séŭ 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 251.—Anulŭ LVI. Braşovŭ, Duminecă, 14 (26) Noemvre 1893.

Ienicerismulŭ.

In nisce momente, când în pressa ungurêscă şi în dieta ungurêscă nu mai e vorba de altceva, în cestiunea naţionalităţilorŭ, decâtŭ că cum şi pe ce cale sĕ pótă cei dela cârmă prin oferirea unorŭ favorurĭ de nimicŭ, precum funcţiunĭ, ajutóre bănescĭ, subvenţiunĭ etc. sĕ câştige mai mulţĭ bărbaţĭ din sînulŭ naţiunilorŭ nemaghiare pentru ideile şi scopurile maghiarismului, este interesantŭ pentru noi Românii sĕ cunóscemŭ părerile fóiei independente cehice „Narodni Noviny“ din Turoţŭ asupra ienicerismului, ce s'a încuibatŭ între Slovacii din Ungaria. Eată ce scrie acéstă fóiă amică declarată a causei naţionale slovace, în numĕrulŭ sĕu dela 21 Noemvre curentŭ:

„Sultanului Orchan îi veni în gândŭ a înfiinţa din tinerii creştinĭ prinşĭ de elŭ în diferitele rĕsbóie o cétă de rĕsboinicĭ deosebită. Sultanulŭ Murat I a organisatŭ la anulŭ 1360 pe ienicerĭ şi le-a datŭ drepturĭ deosebite; din timpulŭ acela au începutŭ sĕ între şi Turcĭ néoşĭ în şirurile ienicerilorŭ. Pe atuncĭ ienicerii erau în flóre, numĕrulŭ lorŭ se urca la 60.000 şi la aceştia se mai adăugau din întréga împĕrăţia turcéscă 300.000 de ienicerĭ iregularĭ.

In timpŭ de pace ienicerii făceau serviciile poliţiei şi din rêndulŭ ienicerilorŭ s'a formatŭ şi flota turcéscă şi garda Sultanului.

In rĕsboiu ienicerii erau fórte curagioşĭ, sĕlbaticĭ şi crudĭ. Influinţa lorŭ asupra puterei turcescĭ crescŭ din anŭ în anŭ şi în fine ei ajunseră a fi fórte periculoşĭ Sultanului, aşa că Sultanulŭ Mohamedŭ II a trebuitŭ în anulŭ 1826 sĕ facă tóte spre a frânge puterea lorŭ, şi din acestŭ timpŭ nu se mai află în Turcia ienicerĭ.

Tocmai în acestŭ timpŭ se născŭ în Ungaria ideia de a străforma statulŭ de mai multe limbĭ (poliglotŭ) într'unŭ statŭ numai cu o limbă şi cu o singură naţiune, a Maghiarilorŭ. Maghiarismulŭ luă în serviciulŭ sĕu pe fiiĭ naţiunilorŭ nemaghiare. Renegarea propriei naţiunĭ este fórte bine plătită cu diferite posturĭ şi alte avantage. Aceştĭ noi primiţĭ în sînulŭ Maghiarilorŭ le-au facutŭ serviciĭ marĭ şi astfelŭ pe calea acésta tóte comitatele Ungariei de Nordŭ au cădutŭ în mânile lorŭ.

Ideia de maghiariarisare s'a născutŭ înlăuntru din şirurile *renegaţilorŭ slavĭ* şi ei au fostŭ cei mai strădalnicĭ apostolĭ ai maghiarisaţiunei.

Maghiarii ce-i dreptŭ au avutŭ ideia de a înfiinţa unŭ statŭ naţionalŭ maghiarŭ după ce acéstă ideiă măgulea sentimentele lorŭ, dér tocmai din sînulŭ naţiunei maghiare s'au ridicatŭ bărbaţĭ carĭ au vĕdutŭ pericolulŭ şi au predicatŭ sĕ fiă cu băgare de sémă faţă cu unŭ fantomŭ atâtŭ de periculosŭ. Intre „bărbaţii maghiarĭ“ s'a aflatŭ tocmai unŭ renegatŭ slavŭ Kosten, care a predicatŭ ca naţiunile nemaghiare sĕ fiă stînse cu ferŭ şi cu focŭ.

Silinţele ce şi le dau renegaţii slovacĭ de a întrece pe Maghiarĭ în maghiarisare, se potŭ ascrie numai freçarilorŭ şi neînţelegerilorŭ naţionale. Silinţelorŭ renegaţilorŭ slovacĭ este a li-se atribui şi împrejurarea, că comitatele slovace suntŭ cele mai pĕcătóse şi că suntŭ administrate ca nisce adevĕrate paşalicurĭ. Aceştĭ domnĭ au adusŭ lucrulŭ aşa de departe încâtŭ devinŭ primejdioşĭ nu numai pentru statŭ şi pentru patrie ci pentru întréga naţiune maghiară. Căcĭ pĕcătuescŭ pe propria ei socotélă, îi înstrăinéză naţiunile nemaghiare şi o despóie de simpatiile, ce în timpuri bune şi rele ea şi-lea câştigatŭ în tótă lumea. Renegaţii începŭ într'adevĕrŭ sĕ fiă periculoşĭ ţêrei ca şi ienicerii sultanului turcescŭ.“

Ca o dovadă din cele mai nouĕ despre isprăvile renegaţilorŭ slovacĭ fóia slovacă citéză casulŭ cu d şóra Ema Goldperg şi amicele ei, carĭ au dedicatŭ patriotului slovacŭ Svetozar Hurban Vajansky, care se află în închisórea dela Seghedinŭ, unŭ frumosŭ darŭ cu ocasiunea onomasticei sale.

„Pentru acésta faptă nevinovată — adauge numita fóiă — s'a trasŭ în cercetare acéstă domnişóră cu inima nobilă şi cu ajutorulŭ servitorilorŭ, scriitorilorŭ, notarilorŭ, judecătorilorŭ, şi gendarmilorŭ a fostŭ greu acusată! Dér s'a doveditŭ, că nu numai femeile din Turoţŭ, ci şi din alte comitate slovace au luatŭ parte la acestŭ darŭ... Este o adevĕrată sĕlbătăciă ienicerêscă, ce se dă pe faţă în urmărirea acestei dame. De ce punŭ în mişcare şi pe gendarmĭ în contra unei femei slabe, care nu se póte opune nicĭ celui mai slăbănogŭ scriitorŭ? De ce nu-o înfundă îndată în temniţă décă a comisŭ unŭ delictŭ aşa de mare. Ei, renegaţĭ ca aceştia, nu sciu sĕ sĕ porte nicĭ faţă cu o femeă; dér purtarea acésta mârşavă şi nemilósă a renegaţilorŭ cade în contulŭ „cavalerescului poporŭ“ maghiarŭ“.

Noi Românii suntemŭ adĭ mai favorisaţĭ de sórte ca Slovacii, căcĭ suntemŭ scutiţĭ în mijloculŭ nostru de ienicerismulŭ, de care suferŭ ei în aşa mare mĕsură.

Dér e vorba ca în viitorŭ sĕ se întroducă şi la noi ienicerismulŭ, sĕ se înfiinţeze şi în sînulŭ nostru o falangă de renegaţĭ, dându-se unora din noi din partea celorŭ dela putere posturĭ şi alte avantagii. Totŭ cu acestŭ scopŭ guvernulŭ stărue sĕ se dea preoţimei lipsite a Românilorŭ uniţĭ din fondurile catolice unŭ ajutorŭ, aşa numita Congruă.

Ungurii sperézĕ, că astfelŭ vorŭ putĕ avĕ ienicerĭ şi între Românĭ. Dér bunŭ e Dumnedeu şi nu le va ajuta. Consciinţa naţională a poporului românŭ dintre Tisa şi Carpaţĭ e multŭ mai puternică, decâtŭ ca fiiĭ lui sĕ fiă în stare a şi-o vinde pentr'unŭ blidŭ de linte.

Se înşélă amarŭ contrarii neamului nostru décă nutrescŭ asemenĭ credinţe şi speranţe. Ei îşĭ pierdŭ astfelŭ numai scumpulŭ timpŭ, ce l'ar putĕ folosi pentru adevĕrata împăcare şi mulţumire a Românilorŭ, şi când se vorŭ convinge, că nicĭ sfărmiturile aruncate din visteria statului, nicĭ ajutórele din fondurile catolice nu vorŭ fi în stare a schimba câtuşĭ de puţinŭ caracterulŭ firmŭ şi cinstitŭ alŭ poporului nostru; când se vorŭ convinge că şi Slovacii, amăriţĭ până la sufletŭ de ticăloşiile renegaţilorŭ lorŭ, vorŭ începe a da în cele din urmă cu petrii în ei şi a i huidui pe tóte cărările, va fi póte pré târdiu de-a mai îndrepta ceea ce cu atâta uşurinţă, rea voinţă şi patimă órbă au stricatŭ.

Atentate asupra averei poporului.

V.

(Articululŭ finalŭ).

Braşovŭ, 12 Noemvre v.

Din cele înşirate în cursulŭ acestorŭ articulĭ s'a pututŭ vedé mai pe susŭ de orĭ-ce îndoiélă, că Ungurii dela putere lucréză în modŭ sistematicŭ la sĕrăcirea poporului nostru; ba se pare chiar, că alarma cea mare, ce se face ca „patriotismulŭ“ ungurescŭ, în fondŭ nu este altŭ-ceva, decât o condamnabilă politică de căpătuire.

Acéstă politică de căpătuire de-altmintrelea fórte bine se dă de golŭ chiar şi în cunoscutele adrese duşmănóse faţă de Românĭ, ce s'au înaintatŭ dilele acestea dietei din partea câtorva comitate, ca de esemplu alŭ Făgăraşului, alŭ Clujului şi al-

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

DEMONII.

Nu s'a născutŭ din spuma mării, nu s'a ridicatŭ din mare între tunete şi fulgere fiinţa, care m'a nimicitŭ; ea se născuse, pe lume ca toţĭ muritorii, cu tóte acestea era frumósă de minune. Pe mine însĕ mĕ îndestrase natura cu o urîciune deosebită şi grozavă, şi ura contra frumseţii îmĭ cuprinse inima. Da, ureamŭ frumseţia şi o vĕtĕmam. Dér Venus îşĭ rĕsbună asupră-mĭ. Ea îşĭ rĕsbună într'unŭ modŭ finŭ femeescŭ şi grozavŭ dumnedeescŭ.

Mĕ născusem la ţĕrmulŭ mării într'o casă veche, încunjurată de verdéţă, care stă cu turnurile sale ascuţite singuratică lângă o pădurice de bradŭ. Mama mea avea pĕrŭ blondŭ şi móle şi mânĭ albe, moi, ér sărutările ce mi le da erau de totŭ duióse; ea îmĭ cânta cântece de leagănŭ şi sĕ juca cu mine prin ambiturile casei şi prin grădină.

Tatălŭ meu avea pĕrŭ negru şi mânĭ dure, şi sărutările lui erau ferbinţĭ, ca para focului; elŭ avea doi cânĭ marĭ şi mergea adesea la vênatŭ. Intr'o séră îlŭ aduseră mortŭ acasă, plinŭ de sânge. Mama mea, cândŭ îlŭ vĕdŭ ast-felŭ, ţipă grozavŭ şi-şĭ perdŭ simţirile; ér când sĕ deşteptă, era nebună.

In dina următóre veni fratele ei Alfons de Conihoult. Elŭ nu mĕ mai vĕduse dela naşterea mea; când îĭ eşiĭ înainte, elŭ mĕ privi spăriatŭ.

— „Eu sunt Maurus“, diseĭ eu.

— „Adevĕratŭ? Tu eştĭ Maurus? Tu nu semenĭ nicĭ cu tatălŭ tĕu, nicĭ cu mama-ta!“ Elŭ mĕ luă apoi în braţe şovăindŭ şi dise: „Am venitŭ, ca sĕ te ducŭ cu mine, Maurus. De aci încolo vei trăi cu mine şi cu bunică-ta, până ce se va reînsănĕtoşa mamă-ta“.

Dér mama nu se mai reînsănĕtoşă, ea muri, înainte de-a veni érăşĭ primăvéra în ţêră.

Din anulŭ alŭ şeptelea până într'alŭ douĕ-dece-lea, am trăitŭ în casa bunicei mele, departe de oraşulŭ Rouen cale de unŭ milŭ, situată între nisce coline romantice şi între rîulŭ Sena. Familia Conihoultilor este o familiă veche normanică, ce pórtă ca emblemă scoica cruciaţilorŭ şi cele douĕ rose englesescĭ. Bunică mea trăesce încă în inima mea, deşi deja demultŭ, e mórtă. Ea avea tóte darurile: frumseţă, bunătate, blândeţe, spiritŭ, pacienţă şi dragoste.

Când o vĕdui pentru prima dată, cugeta-i în mine: póte cine-va avé o bunică atâtŭ de tînĕră? Ea însĕ, când mĕ vĕdu, întocmai ca şi unchiulŭ meu, sĕ spăriă, şi-lŭ privi pe acela întrebătorŭ.

— „Este Maurus“, dise elŭ.

Atuncĭ dénsa mĕ luă în braţe, mĕ netedi cu mâna pe obrazŭ şi dise: „Sĕrmanŭ, sĕrmanŭ copilŭ!“

Eu gândeam cu mintea mea copilăréscă: „Ce vorŭ fi observatŭ ei la mine, de s'au spăriatŭ amêndoi, când m'au vĕdutŭ?“ —

Familia Conishoult are o maximă, care sună: „Eu fugŭ“. Şi într'adevĕrŭ, ei toţĭ au fugitŭ. Ei fugeau cu pasiune. Atâta numai, că acéstă pasiune nu se referia la toţĭ, la unulŭ şi acelaşĭ organŭ alŭ trupului. Unii din ei aveau pasiunea în picióre, alţii în spiritŭ şi alţii în inimă. Moşulŭ meu o avea în inimă. Elŭ fugi aşa departe, încâtŭ nu sĕ mai putŭ reîntórce — şi bună-mea, care nu încetă de a-lŭ iubi, sĕ despărţi de elŭ, pentru ca sĕ-lŭ pótă iubi şi mai departe, fără de a fi silită a-lŭ despreţui. Nicĭ odată nu-i rostea ea numele, şi întemplându-se, ca eu în nepriceperea mea sĕ întrebŭ vre-odată de moşulŭ, ea îmĭ rĕspundea tristŭ: „E dusŭ în cĕlĕtoriă“.

Când odată o întrebai érăşĭ despre moşulŭ, ea îmĭ rĕspunse: „Nu mĕ mai întreba de elŭ, — a muritŭ“.

— „Vei muri aşa décă şi tu?“ o întreba-i eu naivŭ; ea atuncĭ, privindŭ cu ochii ei marĭ, negrii, în depărtare, rĕspunse: „încă nu!“

Unchiulŭ meu Alfons Conihoult avea pasiunea neastâmpĕrului în imaginaţiune şi în picióre. Elŭ nu putea sta multŭ timpŭ acasă; petrecea mai multŭ în Parisŭ, unde sĕ mişca întocmai ca o nălucă printre artiştĭ şi poeţĭ, orĭ făcea călĕtorii pedestre în provinciile apropiate, séu departate în Helveţia şi Italia.

— „Nu te ostenescĭ nicĭ odată?“ îlŭ întrebai eu într'o di.

— „Sĕ mĕ ostenesc eu? Ce însemnéză a fi ostenitŭ? Eu nu sciu ce e acésta“, replică elŭ. „Eu suntŭ un Conihoult, — eu fugŭ!“

Când eram de cincĭ-spre-dece anĭ, dise într'o di către mine: „Nu mĕ mai numi „unchiule“, căcĭ îmĭ vine, că suntŭ unŭ omŭ bĕtrânŭ deja!“

Elŭ avea ochĭ marĭ, albastri şi era înaltŭ de statŭ, fruntea sa era lată şi albă. O barbă completă, brună, încreţită, acoperea puţinŭ gura lui, pe ale cărei buze fine domnia mereu unŭ surîsŭ atrăgĕtorŭ.

Când mĕ mutai la bunică-mea Alfons încă nu era însuratŭ, şi eu credŭ, că elŭ pe timpulŭ acela sbura din flóre 'n flóre, ca unŭ fluture setosŭ. Câţĭ-va anĭ mai târdiu, după ce nestĕmpĕrulŭ spiritului sĕu şi alŭ piciórelorŭ sale îlŭ costase o parte însemnată din averea sa, veni amorulŭ şi la elŭ, şi dise: „Te-am prinsŭ!“ Dér în lanţulŭ acela de amorŭ, care curéndŭ îlŭ legă cu legăturile căsĕtoriei, era puţine